

Sairaanhoidajien rokotekielteisyyys ja sen aiheuttamat eettiset ongelmat

Heta Masonen

OPINNÄYTETYÖ
Kesäkuu 2022

Sairaanhoidajan tutkinto-ohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sairaanhoitajan tutkinto-ohjelma

MASONEN HETA

Sairaanhoitajien rokotekielteisyys ja sen aiheuttamat eettiset ongelmat

Opinnäytetyö 31 sivua, joista liitteitä 8 sivua
Kesäkuu 2022

Rokotteisiin liittyvät negatiiviset asenteet ovat pieni mutta siitä huolimatta merkittävä ongelma terveydenhuollon ammattilaisten keskuudessa. Tässä opinnäytetyössä kartoitetaan kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla sairaanhoitajien asenteita koskien rokotuksia sekä rokotekielteisyyden eettisiä vaikutuksia potilastyöhön. Opinnäytetyö lisää tietoisuutta sairaanhoitajien rokotekielteisyydestä ja sen vaikutuksista potilasturvallisuuteen

Sairaanhoitajien ja muiden terveydenhuollon ammattilaisten asenteet koskien rokotteita ovat olleet keskustelun aiheena jo pitkään. Suomen tartuntalain mukaan työntekijällä sekä opiskelijalla on potilaan suojaamiseksi oltava joko rokotteen tai sairastetun taudin antama suoja tiettyjä tauteja vastaan sekä tiettyjä potilasryhmiä hoidettaessa. COVID-19 pandemian ja siihen liittyvien rokotteiden myötä keskustelu on lisääntynyt entisestään.

Opinnäytetyön tuloksien mukaan suurin osa sairaanhoitajista ja terveydenhuollon ammattilaisista ymmärtää rokotteiden tärkeyden ja rokotekattavuus on alalla hyvä. Rokotteiden ottamisen perusteina terveydenhuollon ammattilaisilla oli huoli potilaiden sekä läheisten terveydestä. Rokotekielteisyys on kuitenkin ongelma alan ammattilaisten kesken. Suurimmat syyt hoitajien rokotekielteisyydelle olivat huoli rokotteen sivuvaikutuksista sekä epäilykset rokotusten tehosta.

Toisena opinnäytetyön tuloksena huomattiin, että suomenkielisiä tutkimuksia aiheesta on hyvin vähän. Aihe kuitenkin säilyttää ajankohtaisuutensa jatkossakin, joten jatkotutkimusehdotuksena kotimaisia tuotoksia aiheesta kaivattaisiin lisää. Rokotusasenteiden ymmärtäminen ja tutkiminen hoitoalan ammattilaisten keskuudessa on tärkeä osa rokotekattavuuden nostamista.

Asiasanat: rokote, rokotekielteisyys, sairaanhoitajat

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Nursing and Health Care

MASONEN, HETA:

Vaccine Hesitancy in Nurses and Ethical Issues Related to It

Bachelor's thesis 31 pages, appendices 8 pages
June 2022

Vaccine opinions of nurses and other healthcare workers has been a topic for a long time. COVID- 19 pandemic and vaccines relating to it has lifted the conversation even more

The aim of this study was to bring awareness relating to vaccine hesitancy in nurses and the impacts it has on patient safety. The purpose of this study was examine how vaccine hesitancy in nurses affects patient safety ethically. The material for this thesis was collected from reliable databases, for example Medic, Cinahl and Pubmed. The thesis was conducted as a descriptive literature review.

The results of the review showed that majority of nurses and other healthcare workers understand the importance of vaccines and the vaccination coverage among them is high. Reasons behind taking the vaccine were concerns about the health of patients and next of kins. Vaccine hesitancy is still a problem in these professions. The main causes of vaccine hesitancy in healthcare workers were concerns about the side effects of the vaccines and doubts on the effectiveness of them.

Furthermore, the results showed that not too many Finnish studies relating to vaccine hesitancy have been made. While the topic keeps being current in the future, more Finnish studies relating it are needed. Understanding vaccine hesitancy and the problems causing it is a major part of reaching a higher vaccination coverage in the future.

Key words: vaccine, vaccine hesitancy, nurses

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	6
	2.1 Rokotekielteisyys ennen ja nyt.....	6
	2.2 Rokotteiden merkitys Suomen terveydenhuollossa ja kansallinen rokotusohjelma.....	7
	2.3 Sairaanhoidtajien asenteet rokotteita kohtaan	8
	2.4 Etiikka hoitotyössä sekä potilasturvallisuus.....	9
3	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, KYSYMYS JA TAVOITE	11
4	MENETELMÄLLISET LÄHTÖKOHDAT	12
	4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus.....	12
	4.2 Tutkimuskysymyksen muodostaminen PICO-menetelmällä	12
	4.3 Aineiston keruu	13
	4.4 Sisällönanalyysi	13
5	KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TULOKSET	15
	5.1 Terveydenhuollon ammattilaisten asenteet rokotteita kohtaan	15
	5.2 Terveydenhuollon ammattilaisten rokotekielteisyys	15
	5.3 Rokotteisiin liittyvien negatiivisten asenteiden laskeminen tulevaisuudessa 16	
6	POHDINTA	18
	6.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	19
	6.2 Jatkotutkimusehdotukset.....	20
	LÄHTEET.....	21
7	LIITTEET	24

1 JOHDANTO

Rokotekielteisyys oli vuonna 2019 listattuna globaalien terveysuhkien listalle WHO:n toimesta. Rokotekielteisyyden tai rokotevastaisuuden syyt ovat monitahoiset ja se sisältää niin haasteita rokotteiden saatavuudessa kuin henkilökohtaiset käsitykset rokotteiden toimivuudesta. (WHO 2019.) Suomalaisista valtaosa kokee rokotteet turvallisiksi sekä toimiviksi, rokotekattavuus onkin ollut maassamme globaaliin tasoon verrattaen korkea jo pitkään. (Väliveronen, Sivelä & Nohynek 2020.) Suomen tartuntalain päivittyessä vuonna 2018 tuli osaksi lakia vaatimus opiskelijoiden ja työntekijöiden rokotussuojasta sosiaali-, ja terveystalalla. Lain tarkoituksena on suojata potilaita sekä asiakkaita tartuntataudeilta, velvoittamalla henkilöstöltä rokotteiden tai sairastetun taudin antaman suojan koskien influenssaa, vesirokkoa, tuhkarokkoa sekä imeväisikäisiä hoitavilta hinkuuskästä vastaan. (Tartuntatautilaki 2016.)

Rokotteisiin liittyvät asenteet sekä lain asettamat vaatimukset ja suositukset tiettyjen ammattiryhmien rokottautumista kohtaan puhuttavat terveydenhuollon ammattilaisia sekä aiheuttavat mediassa paljon keskustelua. Covid-19 pandemian aiheuttamana hoitajien suhtautuminen rokotuksiin sekä lain velvoittamiin rokotussuojoihin on ollut ehkä enemmän esillä kuin koskaan.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla selvittää sairaanhoitajien rokotekielteisyyttä ja sen aiheuttamia eettisiä ongelmia. Opinnäytetyön kysymyksenä on miten sairaanhoitajien rokotekielteisyys vaikuttaa potilastyöhön eettisesti. Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä tietoisuutta sairaanhoitajien rokotekielteisyydestä ja sen vaikutuksista potilastyöhön.

2 TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehysessä käsitellään rokotekielteisyyttä, rokotteiden merkitystä Suomen terveydenhuollossa, sairaanhoitajien asenteita rokotteita kohtaan, etiikkaa hoitotyössä sekä potilasturvallisuutta. Tarkoituksena on avata lukijalle käsitteenä rokotekielteisyyttä mutta keskittyä terveydenhuollon ammattilaisten rokotekielteisyyteen. Tämän opinnäytetyön tärkeimmät käsitteet ovat rokotekielteisyys, etiikka, potilasturvallisuus.

Kuva 1. Teoreettiset lähtökohdat kuvana

2.1 Rokotekielteisyys ennen ja nyt

Vuonna 2019 WHO:n globaalien terveysuhkien listalla oli nimettynä rokotekielteisyys. Rokotteiden ottamattomuuden syyt ovat WHO:n mukaan moninaiset. Siihen vaikuttavat niin haasteet rokotteiden saatavuudessa, uskomukset niiden toimivuudesta tai toimimattomuudesta sekä henkilökohtainen tyytyväisyys rokottamattomuuteen. WHO painottaa myös terveydenhuollon ammattilaisten roolia rokotekielteisyyden torjunnassa, heidän on tarjottava luotettavaa sekä tutkittua tietoa koskien rokotteita. (WHO 2019.)

Rokottamisessa on lääketieteellisen näkökulman lisäksi kietoutuneena muun muassa globaali terveyspolitiikka, lääketieteelliset uskomukset sekä kokemukset ja yksilön vapaus-, sekä vastuukysymykset. Täten rokotukset herättävät voimakkaita mielipiteitä ihmisissä. (Nurmi & Vuolanto 2020.)

Rokotevastaisuus ei ole uusi ilmiö, rokotteita on kritisoitu jo 1700-luvulta alkaen isorokkorokotteen kehittymisestä alkaen, Suomessa rokotevastaisuutta alkoi esiintyä 1900-luvulla. Rokotekielteisyyttä on kuitenkin tutkittu Suomessa vähän. Suomessa rokotevastaisuus nousi esiin 1900-luvulla luonnonmukaisten parannustapojen sekä vegetarismin kannattajien ansiosta. Rokotuksilla uskottiin olevan terveyshaittoja, vaikkakin väitteet eivät perustuneet tieteelliseen tutkimukseen vaan lähinnä ihmisten omiin havaintoihin sekä kokemuksiin. (Rytty 2020.)

Suomen rokotekattavuus on ollut muihin maihin verrattuna korkea jo pitkään, vaikka luottamusta rokotteisiin on heikentänyt esimerkiksi sikainfluenssarokotteeseen liittyvät narkolepsiatapaukset. Valtaosa suomalaisista kuitenkin kokee rokotteiden olevan tehokkaita sekä turvallisia, rokotusten vapaaehtoisuutta kannattaa selkeä vähemmistö. (Väliverronen, Sivelä & Nohynek 2020.)

2.2 Rokotteiden merkitys Suomen terveydenhuollossa ja kansallinen rokotusohjelma

Suomessa sosiaali- ja terveysministeriön ylläpitämä kansallinen rokotusohjelma on luotu suojaamaan kansalaisia mahdollisimman hyvin rokotuksilla todennäköisesti estettäviä tartuntatauteja vastaan. Tämän rokoteohjelman seuraamista valvoo Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. THL seuraa tartuntatautien etenemistä, rokotekattavuutta ja rokotusohjelman turvallisuutta. Tällä hetkellä rokoteohjelmaan kuuluu 17 eri rokotetta tai rokoteyhdistelmää. (THL 2022.) Rokoteohjelman aikaansaamat säästöt hoitokustannuksissa ylittävät reippaasti ohjelmaan liittyvät kulut. (Salo & Kilpi 2017). Kunnat ovat velvoitettuja järjestämään ohjelmaan kuuluvat rokotukset. Rokotusohjelman rokotuksiin osallistuminen on vapaaehtoista. (Tartuntatautilaki 2018.)

Infektioiden torjunta rokotteiden avulla on toimiva sekä vaaraton tapa. Rokotteen tuomasta suojasta hyötyy sekä sen ottaja mutta myös muut ihmiset sen tuoman laumasuojan avulla.

Suomesta kokonaan, tai lähes täysin jo rokotteiden avulla hävitettyjä tauteja sekä näiden tuomia komplikaatioita ovat muun muassa kurkkumätä, polio, hib -taudit, tuhkarokko, vihurirokko sekä sikotauti. (THL 2019.)

2.3 Sairaanhoitajien asenteet rokotteita kohtaan

Suomen tartuntalain kohta 48 § koskien työntekijän ja opiskelijan rokotussuojaa potilaiden suojaamiseksi otettiin käyttöön vuonna 2018. Laissa kerrotaan, että hoidettaessa potilaita, joiden arvioidaan olevan alttiita tartuntatautien vakaville seuraamuksille, on työntekijällä tai opiskelijalla riittävä rokotussuoja. Rokotussuoja on riittävä, kun työntekijällä tai opiskelijalla on joko rokotuksen tai sairastetun taudin antamasuoja tuhkarokkoa ja vesirokkoa vastaan, sekä rokotus influenssaa vastaan. Imeväisikäisiä hoidettavien on oltava myös rokotettu hinkuuskää vastaan. (Tartuntatautilaki 2016.)

”Työskentelyyn sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköiden asiakas- ja potilastiloissa, joissa hoidetaan lääketieteellisesti arvioituna tartuntatautien vakaville seuraamuksille alttiita asiakkaita tai potilaita, saa käyttää vain erityisestä syystä henkilöä, jolla on puutteellinen rokotussuoja.

Työntekijällä ja työharjoitteluun osallistuvalla opiskelijalla on oltava joko rokotuksen tai sairastetun taudin antama suoja tuhkarokkoa ja vesirokkoa vastaan. Lisäksi edellytetään rokotuksen antama suoja influenssaa vastaan ja imeväisikäisiä hoitavilla hinkuuskää vastaan.” (Tartuntatautilaki 1227/2016, 48 §.)

Covid-19 pandemian myötä tartuntatautilakiin tehtiin lisäys 31.12.2021 koskien sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden sekä potilaiden suojaamista Covid-19 pandemialta. (Tartuntatautilaki 2016.)

”Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa kaikissa tehtävissä, joihin liittyy lähikontaktin aiheuttama tartuntariski covid-19-taudin vakaville seuraamuksille alttiille asiakkaille tai potilaille, saa käyttää vain erityisestä syystä henkilöä, joka ei ole osoittanut, että hänellä on rokotuksen tai enintään kuusi kuukautta aikaisemmin sairastetun laboratoriovarmistetun taudin antama suoja covid-19-tautia vastaan. Työntekijä, joka ei lääketieteellisistä syistä voi ottaa rokotetta, voi osoittaa suojan covid-19-tautia vastaan todistuksella hänelle enintään 72 tuntia ennen työvuoroon saapumista tehdyn covid-19-testin negatiivisesta tuloksesta.

Työnantajalla on oikeus käsitellä sellaisia työntekijän tai työharjoittelussa olevan opiskelijan terveystietoja, jotka koskevat tämän soveltuvuutta 1 momentissa tarkoitettuihin tehtäviin. Tietojen käsittelyssä noudatetaan yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 5 §:n 2 momenttia. Työnantajan on säilytettävä hallussaan olevat työntekijän terveydentilaa koskevat tiedot erillään muista keräämistään henkilötiedoista. Työnantajan on säilytettävä tiedot

niin kauan kuin ne ovat tarpeen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskevan valvonnan toteuttamiseksi, kuitenkin enintään kolme vuotta siitä, kun 1 momentissa tarkoitettu henkilön soveltuvuutta koskeva arviointi on tehty.

Jos työntekijä ei täytä 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä, työnantajan on ensisijaisesti tarjottava työntekijälle muuta työsopimuksen mukaista työtä tai jos tällaista ei ole tarjolla, muuta työntekijälle sopivaa työtä. Jos tällaista työtä ei ole tarjolla tai työntekijä ei suostu sitä vastaanottamaan, työnantajalla ei ole palkanmaksuvelvollisuutta työnteon estymisen ajalta, ellei toisin ole sovittu.” (Tartuntatautilaki 1227/2016 48 a §.)

Sairaanhoitajien asenteita rokotteita kohtaan on tutkittu Suomessa vähän. TYKS:ssä vuonna 2010 ja 2015 toteutettu kyselytutkimus koskien henkilökunnan asenteita influenssrokotteita kohtaan osoittaa, että rokotemyönteisyys Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirinalueella on vuosien myötä lisääntynyt ja enemmistö henkilökunnasta suhtautui myönteisesti rokotteeseen. (Hägglom, Oksi & Rintala 2019.)

2.4 Etiikka hoitotyössä sekä potilasturvallisuus

Etiikka ja eettisyys ovat arvoihin perustuvia käsitteitä, jotka hoitotyössä konkretisoituvat tekojen kautta. Ihmisen toteuttaessa eettisiä arvojaan ja periaatteitaan hän luo pohjan omalle eettiselle toiminnalleen. Ammattietiikasta voidaan puhua, kun käydään läpi eri ammattikuntien moraalialueita ja niiden toteutumista. Ammattinsa edustajana hoitaja ei voi toimia vain omien arvomaailmojensa mukaan, vaan toimintaa ohjaa ammattiin liittyvät yhteiset arvot ja perusteet. (Vuori-Kemilä, Lindroos, Nevala & Virtanen 2008.)

Sosiaali-, ja terveysalan ammattietiikkaa ohjaavat näkemykset ihmisarvosta sekä ihmisoi-
keuksista. Näiden pohjalta myös rakentuu myös Sosiaali- ja terveysalan lainsäädäntö. (Vuori-Kemilä ym. 2008). Voimassa oleva laki potilaan asemasta ja oikeuksista määrittää potilaan oikeuden hyvään terveyden-, ja sairaanhoitoon. Hoito on järjestettävä ihmisarvoa loukkaamatta, vakaumusta ja yksityisyyttä kunnioittaen ilman syrjintää. Yksilölliset tarpeet, äidinkieli sekä kulttuuri on otettava huomioon potilasta hoitaessa. (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 1993.)

Sosiaali-, ja terveydenhuollon ammattilaisella on vastuu hoidon turvallisuudesta ja laadusta eli potilasturvallisuudesta. Tarkoituksena on pyrkiä virheettömään toimintaan työssä. (Helovuori, Kinnunen Peltomaa & Pennanen 2011). Sosiaali-, ja terveysministeriön mukaan terveydenhuollon henkilöiden sekä organisaatioiden toiminnan ja periaatteiden avulla asiakas-

ja potilasturvallisuus varmistavat hoidon sekä palveluiden turvallisuuden ja suojaavat asiakkaita sekä potilaita vahingoittumiselta (Sosiaali-, ja terveysministeriö).

3 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, KYSYMYS JA TAVOITE

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailevan kirjallisuuskatsauksen avulla selvittää sairaanhoitajien rokotekielteisyyttä ja sen aiheuttamia eettisiä ongelmia.

Opinnäytetyön kysymyksenä on ”miten sairaanhoitajien rokotekielteisyys vaikuttaa potilastyöhön eettisesti”.

Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä tietoisuutta sairaanhoitajien rokotekielteisyydestä ja sen vaikutuksista potilastyöhön. Tarkoituksena on tavoittaa terveydenhuollon ammattilaisia ja rohkaista keskustelua sekä ajatuksia aiheesta heidän keskuudessaan.

4 MENETELMÄLLISET LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyö voidaan toteuttaa erilaisilla tyyleillä. Näihin kuuluu tutkimus, toiminnallinen opinnäytetyö, projekti, teoreettinen opinnäytetyö, taidetekotyypinen opinnäytetyö sekä case-tyyppinen opinnäytetyö. (Tampereen yliopisto 2022). Tämä opinnäytetyö on teoreettinen opinnäytetyö, joka tehtiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena.

4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on aineistolähtöinen menetelmä, joka perustuu tutkimuskysymyksen asettamiseen. Tutkimuskysymykseen vastataan jo olemassa olevan aineiston pohjalta, käyttäen hyväksi sitä mitä aiheesta jo tiedetään. Aineisto valittiin tutkimuskysymykseen nojaten. (Kangasniemi, Utriainen, Ahonen, Pietilä, Jääskeläinen & Liikanen 2013.)

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen menetelmän voi jakaa neljään vaiheeseen, Näihin kuuluu tutkimuskysymyksen muodostaminen, aineiston valitseminen, kuvailun rakentaminen sekä tuotoksen tarkasteleminen. Valmiin tuotoksen tarkoitus on lisätä ymmärrystä käsiteltävän ilmiön osalta. (Kangasniemi, ym. 2013.)

4.2 Tutkimuskysymyksen muodostaminen PICO-menetelmällä

PICO-menetelmä on tutkimuskysymyksen rakentamista auttava työkalu. Sen tarkoituksena on olla apuna teeman selkiyttämisessä sekä siihen sopivien aineistojen löytämisessä. (Tampereen yliopisto 2022).

Taulukko 1. PICO- menetelmän avulla tutkimuskysymyksen muodostamista

P = potilas/probleema (population, patient, problem): terveysongelma ja potilasryhmä, jota tutkitaan	sairaanhoitajat hoitohenkilökunta hoitajat
I = interventio (intervention): tutkittava interventio/ilmiö, jolla terveysongelmaan pyritään vaikuttamaan	rokotekieltisyys rokotehaluttomuus rokotevastaisuus
C = vertailuinterventio (comparison):	rokoteneutraalius
O = outcome:	rokotekieltisyyden aiheuttamat eettiset ongelmat hoitotyössä ja potilasturvallisuudessa

4.3 Aineiston keruu

Tämän opinnäytetyön tiedonhaku tehtiin luotettavien tietokantojen kautta, käytettyjä tietokantoja olivat muun muassa Medic, Cinahl, Scopus ja Pubmed. Sisäänottokriteereinä pidettiin lähteiden luotettavuutta sekä ajankohtaisuutta. Yleisenä poissulkukriteerinä oli yli viisi vuotta vanhat lähteet, muutamaa harkittua poikkeusta lukuun ottamatta. Koska tutkimuksia koskien nimenomaan sairaanhoitajia oli vaikea löytää, laajennettiin haku terveydenhuollon ammattilaisiin, haku kuitenkin pyrittiin pitämään hoitajia koskevissa tutkimuksissa.

Taulukko 1. Sisään-, ja poissulkukriteerejä kuvaava taulukko

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
Vertaisarvioitu teksti tai alkuperäistutkimus	Aineisto ei ole vertaisarvioitu tai alkuperäistutkimus
Vuosina 2017–2022 julkaistut tutkimukset	2016 ja sitä ennen julkaisut tutkimukset
Teksti käsittelee terveydenhuollon ammattilaisia	Ei kosketa terveydenhuollon ammattilaisia
Tutkimuksen kieli on suomi tai englanti	Tutkimuksen kieli ei ole suomi tai englanti
Käsittelee rokotteita	Ei käsittele rokotteita

Tähän opinnäytetyöhön aineistoksi valikoitui 6 tutkimusta. Tutkimuksissa käsiteltiin sairaanhoitajien tai muiden terveydenhuollon ammattilaisten rokotekielteisyyttä tai asennetta rokotteisiin.

4.4 Sisällönanalyysi

Aineistoon valitut artikkelit analysoitiin sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysi on aineiston järjestämisen apuväline kirjallisuuskatsausta tehdessä. Tarkoituksena on ryhmittää sekä järjestellä aineisto. Sisällönanalyysi voidaan toteuttaa muutamalla eri tavalla, näihin lukeutuvat teoriaohjaava-, teorialähtöinen- ja aineistolähtöinen tapa. (Tuomi & Sarajärvi 2018). Sisällönanalyysi avaa aineiston teemoja, aiheita sekä konsepteja, jotta aineiston tutkija löytää keskeiset tulokset työlleen. Aineistosta etsitään yhtenäisiä tekijöitä, joista lopulta rakentuu sisällönanalyysi. (Kallinen, Kinnunen).

Tässä työssä sisällönanalyysi toteutettiin aineistolähtöisesti tarkoittaen sitä, että viitekehiksenä sisällönanalyysille toimi valittu aineisto. Luokittelemalla aineisto saatiin hahmotettua keskeiset tulokset koskien ainestoa. (Liite 1.)

Taulukko 1. Esimerkki sisällönanalyysin taulukosta

Pelkistetyt ilmaukset	Alakategoria	Yläkategoria	Pääluokka
“Most of the students had concerns regarding the vaccine's adverse effects (96.8%) and ineffectiveness (93.2%).”	Hoitajat eivät luota rokotteiden tehoon		
“Nurses felt that their employers and health authorities did not prioritize their health over patients' health, provided inaccurate and inconsistent vaccine information, and were mistrustful of pharmaceutical company motives.”	Hoitajat eivät luota lääkerytysten motiiveihin. Terveysthuollon ammattilaiset eivät luota johtoasemissa oleviin henkilöihin kuten esihenkilöihin	Terveysthuollon ammattilaisten pelot ja huolet koskien rokotteita	Rokotteisiin liittyvä pelko ja huoli
“Henkilökunta tuntee kuitenkin huolta rokotteen haittavaikutuksista ja epävarmuutta sen hyödyistä.”	Terveysthuollon ammattilaiset ovat huolissaan rokotteiden sivuvaikutuksista		

5 KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TULOKSET

Tässä kappaleessa avataan kirjallisuuskatsauksen tuloksia. Tulosten esittely on jaettu kolmeen osaan. Ensimmäisessä osassa käsitellään yleisesti tutkimuksissa esille tulleita asenteita rokotteita kohtaan sekä rokotteisiin liittyviä neutraaleja tai positiivisia asenteita ja syitä rokotteiden ottamisen taustalla. Toisessa osiossa käsitellään terveydenhuollon ammattilaisten rokotevastaisuutta sekä siihen liittyviä teemoja. Kolmannessa osiossa käsitellään rokotekielteisten asenteiden laskemista tulevaisuudessa. Sisällönanalyysissa esille tuli neljä pääteemaa: pelot sekä huolet rokotteisiin liittyen, rokotekielteisyys, rokotemyönteisyys sekä potilasturvallisuus. Näistä pääteemoista kahta ensimmäistä käsittelen toisessa kappaleessa yhdessä. Potilasturvallisuus teemana koskee kaikkia kappaleita.

5.1 Terveydenhuollon ammattilaisten asenteet rokotteita kohtaan

Asenteet rokotteita kohtaan ovat terveydenhuollon ammattilaisten ja hoitajien kesken enemmistön osalta positiivisia tai neutraaleja. Suurimmat syyt rokotteiden ottamisen taustalla olivat mm. halu suojella itseä, läheisiään tai potilaita tartuntataudeilta. Valtaosa työntekijöitä ymmärtää rokotteiden ottamisen tärkeyden.

”Vastauksissa korostettiin rokotuksen antamaa suojavaikutusta influenssaa ja sen jälkitauteja vastaan, tartuntojen vähenemistä sekä potilaiden suojaamista influenssalta. Hyödyiksi luettiin myös influenssan oireiden lievittyminen sekä kansantaloudelliset hyödyt sairauslomien vähentyessä.”

Terveydenhuollon ammattilaisilla on avainasema rokotteiden puolesta puhumisen kannalta sekä rokotekattavuuden nostamisessa potilasohjauksen kautta. Heidät usein nähdään puolueettoman asenteen omaavina koskien rokotteita sekä tieteeseen pohjautuvan tiedon perusteella potilaitaan ohjaavina ammattilaisina.

5.2 Terveydenhuollon ammattilaisten rokotekielteisyys

Rokotekielteisyyttä ilmenee terveydenhuollon ammattilaisten keskuudessa:

Suurimmat syyt hoitohenkilökunnan rokotekielteisyyteen olivat pelot rokotteiden sivuvaikutuksista sekä epäilykset rokotteiden tehosta. Myös henkilökunnan mielikuva siitä, että perusterveinä työntekijöinä he eivät ole tartuntatautien suhteen riskiryhmässä ja täten eivät

tarvitse rokotusta tai luottavat mieluummin luonnollisen immuniteetin tuomaan suojaan tuli ilmi.

Terveysthuollon ammattilaisten näkemykseen rokotteista vaikutti negatiivisesti myös epäilykset lääkefirmojen rehellisyydestä sekä luottamuspuola terveydenhuollon viranomaisiin sekä esihenkilöihin. Hoitohenkilökunta koki, että heidän terveytensä ei ollut viranomaisten ja esihenkilöiden mielestä yhtä tärkeä kuin potilaiden.

“Nurses felt that their employers and health authorities did not prioritize their health over patients’ health, provided inaccurate and inconsistent vaccine information, and were mistrustful of pharmaceutical company motives.”

Itsemääräämisoikeuden säilyttäminen rokotteiden ottamiseen liittyvissä päätöksissä oli yksi terveydenhuollon ammattilaisten huolenaiheista.

Covid-19 rokotteen suhteen rokotekielteisyyteen on vaikuttanut rokotteen nopea markkinoille tulo ja hoitohenkilökunnan halu odottaa ennen kuin päätös rokotteen ottamisesta on tehtävä. Työntekijöillä oli myös toive että, heidän ei tarvitsisi olla ensimmäisiä, jotka rokotteen joutuvat ottamaan. Terveysthuollon ammattilaiset kokivat myös, etteivät olleet saaneet tarpeeksi informaatiota rokotteesta ja olivat siten haluttomia ottamaan rokotteen

“Factors for refusal included vaccine novelty, wanting others to receive it first, and insufficient time for decision-making.”

5.3 Rokotteisiin liittyvien negatiivisten asenteiden laskeminen tulevaisuudessa

Rokotekielteisyyden laskua edistäviä tekijöitä olisi tieteeseen pohjautuva sekä konkreettinen informointi rokotteiden tärkeydestä, niiden vähäisistä haittavaikutuksista sekä kasvattamalla luottamusta hoitohenkilökunnan sekä terveydenhuollon viranomaisten välillä. Rokotteisiin liittyvien asenteiden tiedostaminen sekä tutkiminen on tärkeässä asemassa koskien rokotekielteisyyden laskua tulevaisuudessa

Informaation puutteen lisäksi rokotekielteisyyteen ja hoitohenkilökunnan rokotteisiin liittyvään potilasohjaukseen vaikuttivat työntekijöiden omat mielipiteet koskien rokotteita sekä

heidän pyrkimyksensä antaa potilaille vapaus tehdä omat ratkaisut koskien rokotteita, sen sijaan että olisivat tarjonneet potilaille tutkittuun tietoon ja sovittuihin käytäntöihin pohjautuvaa potilasohjausta.

6 POHDINTA

Suomen tartuntalain mukaan terveydenhuollon ammattilaisella sekä opiskelijalla on oltava riittävä rokotteen tai sairastetun taudin tuoma suoja tiettyjä tartuntatauteja vastaan (Tartuntatautilaki 2016). Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilainen on vastuussa potilasturvallisuudesta ja hänen on pyrittävä virheettömään toimintaan työssään (Helovuori, Kinnunen, Peltomaa & Pennanen 2011). Suurin osa terveydenhuollon henkilöstöstä ymmärtää rokotteen merkittävyyden. Työntekijät perustelevat rokotteen ottamisen syitä henkilökohtaisella suojaumisella tartuntataudeilta sekä tartunnan leviämisen estämisen kautta. (Hägglom, Oksi, Rintala 2019.)

Rokotteiden avulla tapahtuva infektioiden torjunta on toimiva ja vaaraton keino, rokotteen antamasta suojasta hyötyy sekä rokotteen ottaja mutta myös muut ihmiset. Suomesta on jo kokonaan, tai lähes täysin hävitetty useita tartuntatauteja rokotteen ansiosta. (THL 2019.) Rokotekielteisyyttä ilmenee kuitenkin terveydenhuollon ammattilaisten keskuudessa (Ahmad, Akande, Majir 2022). Rokotekielteisyyden syyt ovat moninaiset. Syistä kuitenkin erityisesti esiin nousi huolet rokotteen sivuvaikutuksista, turvallisuudesta sekä toimivuudesta (Hägglom, Oksi, Rintala 2019). Työntekijät kokivat myös epäluottamusta koskien lääkeyhtiöitä, terveydenhuollon viranomaisia sekä esihenkilöitä kohtaan (Ahmad ym. 2022).

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää sairaanhoitajien rokotekielteisyyttä ja siihen liittyviä eettisiä ongelmia. Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä tietoisuutta sairaanhoitajien rokotekielteisyydestä ja sen vaikutuksista potilastyöhön. Aineistosta yhtä poikkeusta lukuun ottamatta kaikki tutkimukset olivat kansainvälisiä. Kaikki tutkimukset käsitelivät terveydenhuollon ammattilaisten asenteita rokotetta kohtaan, sairaanhoitajiin ammattiryhmänä keskittyneitä tutkimuksia ei muihin sisään-, ja poissulkukriteereihin soveltuvin ehdoin löytynyt. Tästä huolimatta myös sairaanhoitajien asenteet rokotetta kohtaan tulivat ilmi selkeästi tutkimuksista. Aineisto ei käsitellyt varsinaisesti rokotekielteisyyttä eettisenä ongelmana, siitä huolimatta rokotekattavuuden vaikutus potilastyöhön on eettisellä tasolla tärkeässä roolissa ja täten opinnäytetyön tarkoitus täyttyy.

6.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Jotta tutkimuksen tulokset voidaan luokitella luotettavaksi ja aineisto eettisesti hyväksyttävästi on sen noudatettava hyviä tieteellisiä käytäntöjä. Näiden käytäntöjen ytimessä ovat muun muassa rehellisyyden, huolellisuuden sekä tarkkaavaisuuden noudattaminen kaikissa tutkimustyön vaiheissa, avoimuus ja vastuullinen viestintä, toisten työn kunnioittaminen, tarvittavien tutkimuslupien noudattaminen sekä avoimuus koskien rahoituslähteitä ja muita sidonnaisuuksia. (TENK 2021.)

Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä tietoa sairaanhoitajien rokotekielteisyydestä ja sen vaikutuksista potilasturvallisuuteen. Opinnäytetyöprosessin aikana työn tavoite ja tutkimuskysymys olivat koko ajan työlle suuntaa antavia tekijöitä.

Aineiston luotettavuutta tutkiessa on hyvä tarkastella seuraavia asioita: Tutkimuksen kohdetta sekä tarkoitusta, tutkijan omaa suhdetta tutkimuksen merkittävyyteen, aineiston keuruun menetelmä sekä tekniikka, tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden valintakriteerit, tutkijan suhde tutkimukseen osallistuneiden välillä, tutkimuksen aikataulu sekä miten tutkimuksen aineiston analyysi on toteutunut sekä siitä tulleet johtopäätökset. On huomioitava kuitenkin, että tutkimuksen luotettavuutta käsiteltäessä on otettava huomioon näiden kaikkien tekijöiden kokonaisuus ja suhde toisiinsa nähden. (Tuomi, Sarajärvi, 2018). Näiden tekijöiden mielessä pitäminen ohjasi opinnäytetyön tekijää aineiston valinnassa sekä valikoitujen tutkimusten luottavuuden tarkastelussa.

Aiemmin mainitut sisään-, ja poissulkukriteerit on otettu huomioon aineistoa valittaessa. Aineistoon ja tutkimuksiin perehtyessä käytettiin tarkkaavaista otetta sekä aineisto esitetään työssä sen sisältöä muuttelematta. Aineiston valinnassa otettiin huomioon kaikki tutkimuskysymykseen vastaavat sekä muihin kriteereihin sopivat tutkimukset, huomioimatta tekijän omaa mielipidettä tai kantaa aiheeseen. Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys otettiin huomioon lähteitä valittaessa. Lähteet on valittu luotettavista ja eettisistä tietokannoista kuten Cinahl, Medic ja Pudmeb.

Aineiston tuloksia käännettäessä englannista suomeksi pyrittiin mahdollisimman suureen tarkkaavaisuuteen, jotta tutkimuksen tulokset eivät käännöksen myötä väärentyisi. Toisesta kielestä kääntäminen vaikuttaa kuitenkin aina tekstiin tavalla tai toisella ja voi olla heikentävä tekijä työn luotettavuudessa. Opinnäytetyölle haettiin viralliset luvat ja opinnäytetyön tekijä noudatti itse huolellisuutta sekä rehellisyyttä kaikessa tekemisessään.

6.2 Jatkotutkimusehdotukset

Suomenkielisiä tutkimuksia aiheesta on valitettavan vähän, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta tähän työhön valikoituneet ja löytyneet artikkelit olivatkin ulkomaisia. Opinnäytetyön tekijänä ajattelen että, aihetta tulisi kokonaisuudessaan tutkia vielä ja toivonkin kotimaisten julkaisujen lisääntyvän aiheesta. Työhön oli toiveissa saada enemmän tutkimuksia mukaan mutta kriteereihin ja tekijän käännöstaitoihin sopivaa materiaalia oli loppujen lopuksi vähäisesti.

Rokotteisiin liittyvien asenteiden suhdetta potilasturvallisuuteen ja rokoteasenteiden etiikkaan käydään tutkimuksissa varsin vähän läpi, vaikkakin on rokotekriittisyys vaikuttaa suoraan negatiivisesti potilasturvallisuuteen henkilökunnan suojautumisen puuttumisen kautta. Hoitohenkilökunnan henkilökohtaiset mielipiteet tulivat ilmi koskien sekä rokotemyönteisyyttä että vastaisuutta. On selvää, että henkilökunnan huoli omasta terveydestä on tärkeä aihe mutta toisaalta terveydenhuollon ammattilaisten rokottautumisen tavoitteena on oman suojautumisen lisäksi taata potilaille turvallinen ympäristö ja suojella immuniteetiltaan heikompia.

Rokotteisiin liittyvään etiikkaan sekä lailla määrättyihin rokotussuojoihin koskien terveydenhuollon ammattilaisia voidaan liittää myös ajatukset itsemääräämisoikeudesta koskien rokotteen ottamista. Tätä konseptia ei käyty tutkimuksissa juurikaan läpi, siihen liittyvät pohdinnat ja jatkotutkimukset olisivat varmasti kaivattuja.

Covid-19 pandemia on tuonut paljon lisäkeskustelua koskien sosiaali-, ja terveystieteen alan työntekijöiden rokotevaatuksia. Ajattelen että varsinkin aiheen tarkasteleminen potilasturvallisuuden ja etiikan näkökulmasta olisi mielenkiintoista. Aiheen tutkiminen ja asenteiden selvittäminen olisi varmasti myös avuksi rokotekannattavuuden nostossa sosiaali-, ja terveystieteen alan ammattilaisten keskuudessa.

LÄHTEET

Ahmad. M. Akande. A. Majid. U. 2022. Health care provider trust in vaccination: a systematic review and qualitative meta-synthesis. *European Journal of Public Health*. <https://academic.oup.com/eurpub/article/32/2/207/6503314?login=true>. Luettu 2.5.2022.

Dzieciolowska. S. Hamel. D. Longtin. Y. 2021. Covid-19 vaccine acceptance, hesitancy, and refusal among Canadian healthcare workers: A multicenter survey. *American journal of Infection Control*. https://www.ncbi.nlm.nih.gov.libproxy.tuni.fi/pmc/articles/PMC8079260/?report=reader#__ffn_sectitle. Luettu 3.5.2022.

Helovu. A. Kinnunen. M. Peltomaa. K. Pennanen. P. 2011. Potilasturvallisuus. Potilasturvallisuuden keskeisiä kysymyksiä havainnollisesti ja käytännönläheisesti. Edita Prima Oy. Luettu 20.4.2022

Hägglom. T. Oksi. J. Rintala. E. 2019. Terveysturvallisuuden henkilöstön asenteet influenssarokotusta kohtaan. *Lääkärilehti*. 4/2019. vsk 74, s. 187–192. <https://www-laakarilehti-fi.libproxy.tuni.fi/tieteessa/alkuperaistutkimukset/terveydenhuollon-henkiloston-asenteet-influenssarokotusta-kohtaan/>. Luettu 23.4.2022.

Kangasniemi. M. Utriainen. K. Ahonen. S-M. Pietilä, A-M. Jääskeläinen. P. Liikanen. E. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede*. <https://elektra-helsinki-fi.libproxy.tuni.fi/se/h/0786-5686/25/4/kuvailev.pdf>. Luettu 25.4.2022

Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>. Luettu 22.5.2022

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. 1992. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785#L2P3>- Luettu 19.4.2022

Lehner. L. Griba. J. Hoffmann. K. Paul. K. Kutalek. R. 2021. Beyond the "information deficit model"- understanding vaccine-hesitant attitudes of midwives in Austria: a qualitative study.

https://www-scopus-com.libproxy.tuni.fi/record/display.uri?eid=2-s2.0-85114884108&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&st1=vaccine+AND+hesitancy+AND+ethic*&sid=3a7ab3b35a9442b4e2ba8f6854064090&sot=b&sdt=b&sl=66&s=TITLE-ABS-KEY%28vaccine+AND+hesitancy+AND+ethic*%29+AND+PUBYEAR+%3e+2015&relpos=2&citeCnt=0&searchTerm=&featureToggles=FEATURE_NEW_DOC_DETAILS_EXPORT:1. Luettu 20.4.2022.

Nurmi. P. Vuolanto. P. 2020. Tutkimukseen perustuvia näkökulmia rokotekeskusteluun. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti. Vol 57 Nro 3. Luettu 14.4.2022. <https://journal-fi.libproxy.tuni.fi/sla/article/view/97293>

Paris. C. Bénézit. S. Geslin. M. Polard. E. Baldeyrou. M. Turmel. V. Tadié. E. Garlantezec. R. Tattevin. P. 2021. Covid-19 vaccine hesitancy among healthcare workers. Infectious Diseases Now. https://www-ncbi-nlm-nih-gov.libproxy.tuni.fi/pmc/articles/PMC8098031/#__ffn_sectitle. Luettu 2.5.2022

Rytty. S. 2020. Rokotevastaisuus historiallisena ilmiönä 1900-luvun alun Suomessa. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti. Vol 57 Nro 3. <https://journal-fi.libproxy.tuni.fi/sla/article/view/91133>

Salo. H. Kilpi. T. Kansallinen rokotosohjelma- kansanterveyden ja talouden menestystarina. 2017. <https://www-terveysportti-fi.libproxy.tuni.fi/xmedia/duo/duo13727.pdf>. Luettu 15.5.2022

Saied. M. Saied. E. Ali Kabbash. I. Abdo. S. 2021. A. Vaccine hesitancy: Beliefs and barriers associated with COVID-19 vaccination among Egyptian medical students. Journal of Medical virology. <https://www-ncbi-nlm-nih-gov.libproxy.tuni.fi/pmc/articles/PMC8013865/?report=reader#!po=69.5122>.

Sosiaali-, ja terveysministeriö. Potilasturvallisuus. <https://stm.fi/potilasturvallisuus>

Tampereen yliopisto. 2020. Lääketiede: Tutkimuskysymyksen jäsenitys ja PICO. Päivitetty. 29.4.2022. <https://libguides.tuni.fi/Laaketiede/PICO>. Luettu 29.4.2022

Tampereen yliopisto. 2019. Opinnäytetyö (ohje opiskelijalle, TAMK). Päivitetty 21.4.2022. Luettu 24.4.2022. <https://www.tuni.fi/fi/opiskelijan-opas/kasikirja/tamk/opiskelu-0/opinnaytetyot/opinnaytetyo-ohje-opiskelijalle-tamk>. Luettu 25.4.2022

Tartuntatautilaki.2016.<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161227#Pidm45237815809680>. Luettu 24.4.2022.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2022. Kansallinen rokotusohjelma. Päivitetty 30.3.2022. <://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/tietoa-rokotuksista/kansallinen-rokotusohjelma>. Luettu 17.5.2022

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2019. Miksi rokotuksia tarvitaan? Päivitetty 22.11.2019. <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/tietoa-rokotuksista/miksi-rokotuksia-tarvitaan>. Luettu 17.5.2022

Tuomi.J. Sarajärvi.A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki. Luettu 15.5.2022.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Vuori-Kemilä. A. Lindroos. S. Nevala. S. Virtanen. J. 2008. Ihmisen hyvä – etiikka hoitotyössä. WSOY. Luettu 20.4.2022.

Väliverronen. E. Sivelä. J. Nonyhek. H. 2020. Suomalaisten suhde rokotuksiin- mitä tuoreet kyselytutkimukset kertovat. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti. Vol 57 Nro 3. <https://journal-fi.libproxy.tuni.fi/sla/article/view/92093>

WHO. 2019. Ten threats to global health in 2019. <https://www.who.int/news-room/spotlight/ten-threats-to-global-health-in-2019>. Luettu 15.4.2022

7 LIITTEET

Liite 1. Sisällönanalyysi

Pelkistetyt ilmaukset	Alakategoria	Yläkategoria	Pääluokka
"Most of the students had concerns regarding the vaccine's adverse effects (96.8%) and ineffectiveness (93.2%)."	Hoitajat eivät luota rokotteiden tehoon		
"Nurses felt that their employers and health authorities did not prioritize their health over patients' health, provided inaccurate and inconsistent vaccine information, and were mistrustful of pharmaceutical company motives."	Hoitajat eivät luota lääkeryritysten motiiveihin. Terveysthuollon ammattilaiset eivät luota johtoasemissa oleviin henkilöihin kuten esihenkilöihin	Terveysthuollon ammattilaisten pelot ja huolet koskien rokotteita	Rokotteisiin liittyvä pelko ja huoli
"Henkilökunta tuntee kuitenkin huolta rokotteen haittavaikutuksista ja epävarmuutta sen hyödyistä."	Terveysthuollon ammattilaiset ovat huolissaan rokotteiden sivuvaikutuksista		
"Vapaamuotoisissa kommentoissa epäiltiin influenssarokotteen tehoa ja pelättiin haittavaikutuksia (34 % vastaajista). 17 % vastaajista korosti itsemääräämisoikeuden säilyttämisen tärkeyttä rokotuspäätöstä tehtäessä"	Terveysthuollon ammattilaiset ovat huolissaan itsemääräämisoikeudesta suhteessa rokotuksiin		

<p>"Lähes kaikki tutkimukseen osallistuneet (97 %) vastasivat kysymykseen rokotuksen hyödyistä. Vastauksissa korostettiin rokotuksen antamaa suojavaikutusta influenssaa ja sen jälkitauteja vastaan, tartuntojen vähenemistä sekä potilaiden suojaamista influenssalta. Hyödyiksi luettiin myös influenssan oireiden lievittyminen sekä kansantaloudelliset hyödyt sairauslomien vähentyessä."</p>	<p>Terveysthuollon ammattilaiset ymmärtävät rokotteiden tärkeyden</p>		
<p>"TYKS:ssä tärkeimpiä syitä rokotteen ottamiseen olivat suojautuminen influenssalta ja tartunnan levittämisen estäminen"</p>	<p>Enemmistö hoitajista on rokotemyönteisiä, Hoitajien rokotautumista motivoi läheisten sekä potilaiden suojele tartuntataudeilta</p>	<p>Enemmistö terveydenhuollon ammattilaisista on rokotemyönteisiä ja ovat/aikovat ottaa rokotteen.</p>	<p>Rokotemyönteisyys</p>
<p>"The majority of the participant students (90.5%) perceived the importance of the COVID-19 vaccine"</p>	<p>Enemmistö hoitajista aikoo ottaa rokotteen/ on ottanut tarvittavat rokotteet</p>		
<p>"Vaccine firm refusers were more likely than vaccine hesitants to distrust pharmaceutical companies and to prefer developing a natural immunity by getting COVID-19."</p>	<p>Rokotekielteiset terveydenhuollon ammattilaiset luottivat rokotteen sijasta luonnollisen immuniteetin tuomaan tai rakentumaan suojaa.</p>	<p>Terveysthuollon ammattilaisten omat ajatukset ja perustelut rokotusten tarpeettomuudesta</p>	

<p>"Vapaamuotoisiin kysymyksiin vastanneet (6 vastausta) eivät olleet ottaneet kausi-influenssarokotusta aikaisemmin mm. siksi, että he kokivat terveydentilansa niin hyväksi, etteivät katsoneet tarvitsevansa rokotusta"</p>	<p>Rokotekielteiset terveydenhuollon ammattilaiset ajattelevat, että heidän henkilökohtaisen sairastumisensa riski on pieni, ja täten eivät koe tarpeelliseksi ottaa rokotteita.</p>		
<p>"Factors for refusal included vaccine novelty, wanting others to receive it first, and insufficient time for decision-making."</p>	<p>Uusien rokotteiden markkinoille tuominen on yhteydessä rokotekielteisyyteen</p>		
<p>"Nurses emphasized the need for information regarding the efficacy, side-effects, and complications of certain vaccines to help them make an informed vaccination decision.¹⁹ As a result, some nurses were unaware of the safety profile and efficacy of vaccines, causing an overestimation of the potential risks with vaccination."</p>	<p>Rokotekielteisyys on usein yhteydessä tiedon puutteeseen aiheesta</p>	<p>Ulkoisia syitä rokotekielteisyydelle</p>	<p>Rokotekielteisyys</p>
<p>"They still have a significant hesitancy due to a lack of certainty on the safety of vaccinations and unknown potential adverse effects, in addition to misinformation from social media as a source of their knowledge."</p>	<p>Rokotekielteisyyteen yhteydessä on median sekä sosiaalisen median tiedotus rokotteista ja niiden sivuvaikutuksista</p>		

<p>“These individuals have access to vaccination services but decide to either delay or refuse vaccination.² In recent years, many studies have explored the emergence of this public health issue in patients; however, this growing problem has become increasingly common among health care providers.”</p>	<p>Terveystieteiden tutkimuksen mukaan terveydenhuollon henkilöstön rokottautuminen on tärkeä osa tartuntatauti-ehkäisyä</p>	<p>Rokotteisiin liittyvien asenteiden vaikutus potilasturvallisuuteen</p>	<p>Potilasturvallisuus</p>
<p>” Research shows that healthcare workers (HCWs) play a key role in promoting vaccines [10,11,12,13]. They are seen as educators and “multipliers” of evidence-based information to remedy purported “information deficits”</p>	<p>Rokotteisiin liittyvä terveysvalistus on isossa osassa sairaanhoitajien työtä</p>		

Tutkimuksen tekijät, tutkimuksen otsikko, lehden nimi, vuosi, maa	Tutkimuksen tarkoitus	Aineiston keruu, kohderyhmä	Keskeiset tulokset ja luotettavuus
<p>Lehner, Gribi, Hoffmann, Paul & Kutalek</p> <p>Beyond the information deficit model" understanding vaccine-hesitant attitudes of midwives in Austria: a qualitative study. Itävalta.</p> <p>BMC Public Health 2021</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kättilöiden mielipiteitä ja asenteita rokote-kriittisyydestä koskien MPR-rokotteita Austriassa.</p>	<p>Laadullinen tutkimus, 12 kättilöä haastateltiin.</p>	<p>Keskeisissä tuloksissa tulee ilmi, että rokotekriittisyys on usein yhteydessä tieteellisen tiedon puutteeseen. Kättilön henkilökohtainen käsitys ”hyvästä hoidosta” ja ”hyvästä vanhemuudesta” vaikuttaa heidän tapaansa ohjata vanhempia rokoteasioissa.</p>
<p>Saied. M, Saied. E. Ali Kabbash & Abdo</p> <p>Vaccine hesitancy: Beliefs and barriers associated with COVID-19 vaccination among Egyptian medical students</p> <p>Journal of Medical Virology 2021. Egypti.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena on avata COVID-19 rokotteesta koskien rokotevastaisuutta ja määrittellä tekijöitä, jotka vaikuttavat päätökseen ottaa rokote.</p>	<p>Poikittaistutkimus lääketieteen opiskelijoiden kesken kahdessa yliopistossa Egyptissä. Dataa kerättiin tammikuun 2021 aikana 2133 opiskelijalta.</p>	<p>Tutkimukseen osallistuneista opiskelijoista suurin osa (90,6 %) ymmärsivät COVID-19 rokotteen tärkeyden, silti 46% koki rokotevastaisuutta. Isolla osalla oli huolenaiheita koskien rokotteiden haittavaikutuksia ja toimivuutta. Kyseessä on vertaisarvioitu tutkimus.</p>
<p>Hägglom, Oksi & Rintala</p> <p>Terveystieteiden tutkimuskeskuksen henkilöstön asenteet influenssarokotusta kohtaan.</p> <p>Lääkärilehti 2019. Suomi</p>	<p>Tarkoituksena selvittää henkilöstön asenteita influenssarokotusta kohtaan, jotta rokotuskäytännön parantamista voitaisiin paremmin ymmärtää.</p>	<p>Aineisto on kerätty TYKS:n kyselytutkimuksissa vuosina 2010 ja 2015 sekä Raision terveyskeskussairaalan hoitohenkilökunnan kesken.</p>	<p>Tärkeimpiä syitä henkilökunnalle rokotteiden ottamisessa olivat suojautuminen influenssalta ja tartunnan leviämisen estäminen. Tärkein este oli huoli rokotuksen haitoista. Rokotemyönteisyys Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin alueella on ajan mittaan lisääntynyt. Henkilökunnalla on kuitenkin huolia rokotteiden haittavaikutuksista ja epävarmuutta sen tehosta. Tutkimus on julkaistu kotimaisessa luotettavassa lähteessä, kyseessä on vertaisarvioitu alkuperäistutkimus.</p>

Tutkimuksen tekijät, tutkimuksen otsikko, lehden nimi, vuosi, maa	Tutkimuksen tarkoitus	Aineiston keruu, kohderyhmä	Keskeiset tulokset ja luotettavuus
<p>Dziedziolowska, Hamel, Souleymane, Dionne, Gagnon, Robitaille, Cook, Caron, Talib, Parkes, Dubé & Longtin</p> <p>Covid-19 vaccine acceptance, hesitancy, and refusal among Canadian healthcare workers: A multicenter survey.</p> <p>American Journal of Infection Conreol 2021. Kanada</p>	<p>Tarkoituksena arvioida terveydenhuollon työntekijöiden halukkuutta ottaa rokote ja syitä rokotevastaisuudelle.</p>	<p>Poikittaistutkimus 17 terveydenhuollon yksikön kesken.</p>	<p>Suurin osa tutkimukseen vastanneista (80.9 %) hyväksyivät rokotteen. Lääkärit, laitoshuoltajat sekä terveydenhuollon esihenkilöt olivat myöntyväisempiä rokotteen hyväksynnälle kuin hoitajat.</p>
<p>Ahmad, Akande & Majid</p> <p>Health care provider trust in vaccination: a systematic review and qualitative meta-synthesis.</p> <p>European journal of public Health 2022. Iso-Britannia.</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa syitä hoitajien sekä lääkärin rokotevastaisuudelle koskien influenssarokotteita.</p>	<p>Laadullinen tutkimus, jossa otettu huomioon 22 eri tutkimusta. Sisäänottokriteereinä tutkimukset, joissa mainittu luottamus rokotteita kohtaan ja sen vaikutukset hoitajien ja lääkärin mielipiteisiin.</p>	<p>Tutkimuksissa selviää, että rokotevastaisuuteen hoitajien keskuudessa on pääasiassa kaksi tekijää, epäluottamus terveydenhuollon auktoriteetteja kohtaan sekä epäluuloisuus koskien rokotteiden tehoa ja turvallisuutta. Hoitajat kokivat myös, että lääkefirmojen motiivit voivat olla kyseenalaisia sekä että, heidän työnantajansa priorisoivat potilaiden terveyden heidän terveytensä edelle. Myös lääkäreillä oli huolenaiheena rokotteiden turvallisuus sekä toimivuus.</p>

Tutkimuksen tekijät, tutkimuksen otsikko, lehden nimi, vuosi, maa	Tutkimuksen tarkoitus	Aineiston keruu, kohde-ryhmä	Keskeiset tulokset ja
<p>Paris, Bénézit, Geslin, Polard, Baldeyrou, Turmel, Tadié, Garlantezec. & Tattevin</p> <p>Covid-19 vaccine hesitancy among healthcare workers. <i>Infectious Diseases Now</i> 2021. Ranska</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää terveydenhuollon ammattilaisten halukkuutta ottaa COVID-10 rokote Ranskassa.</p>	<p>Aineisto on kerätty internetin kautta helmikuun 2021 aikana.</p>	<p>Suurin osa kyselyyn vastanneista oli halukkaita ottamaan rokotteen. Syyt rokkottamattomuuden taustalla terveydenhuollon ammattilaisilla ovat hyvin samanlaisia koskien Covid-19rokotteita sekä influenssarokotteita. Näihin lukeutuu muun muassa median tiedottaminen rokotteen liittyen sekä rokotteen sivuvaikutukset.</p>